

NURMIJÄRVEN OTSOTIEN ALUEEN LIITO-ORAVASELVITYS 2019

Pekka Routasuo

10.5.2020

NURMIJÄRVEN OTSOTIEN ALUEEN LIITO-ORAVASELVITYS 2019

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Aineisto ja menetelmät	3
3 Selvitysalueen yleiskuvaus	4
4 Liito-oravan esiintyminen Otsotien alueella	4
5 Johtopäätökset ja suositukset	5
6 Lähteet ja kirjallisuus	9

Kansi: Puustoa vuonna 2014 rajatulla liito-oravan elinpiirillä. Aluetta on harvennettu.

Ilmakuvat ja pohjakartat © Maanmittauslaitos.

Valokuvat © Pekka Routasuo.

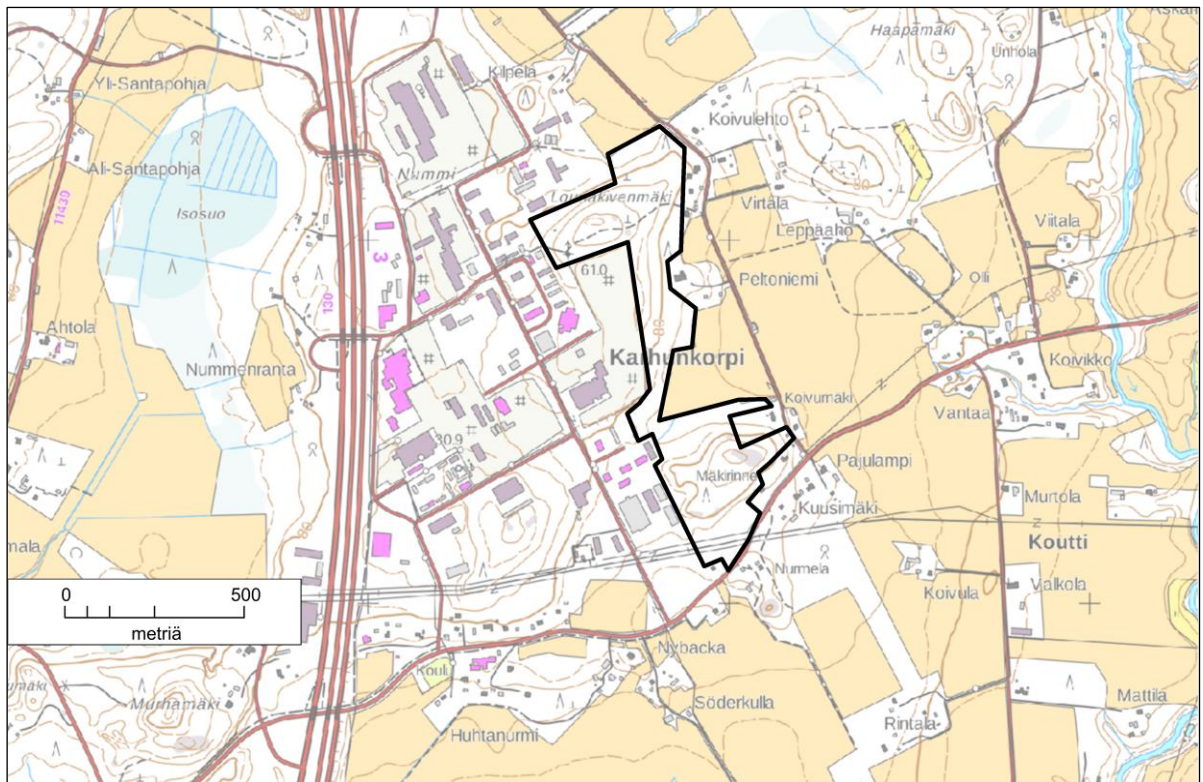
1 JOHDANTO

Nurmijärven Karhunkorven Otsotien alueella selvitetään edellytyksiä alueen asemakaavoittamiseksi työpaikka-alueeksi. Otsotien ympäristöstä on ennestään tiedossa yksi liito-oravan elinalue (Routasuo 2014). Nurmijärven kunta tilasi Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä Otsotien alueen liito-oravaselvityksen. Selvityksen on tehnyt biologi, LuK Pekka Routasuo.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

Otsotien alueen aiemmassa liito-oravaselvityksessä (Routasuo 2014) löytyi yksi liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka (kuva 4). Liito-oravan jätöksiä löytyi tuolloin useiden kymmenien puiden tyviltä, joista ainakin neljä oli kolohaapoja. Vuonna 2014 inventoitu alue käsitti noin puolet vuoden 2019 selvitysalueesta.

Selvitysalueelle tehtiin maastokäynti 7.5.2019, jolloin alueen puustoiset osat käveltiin kattavasti läpi. Liito-oravan jätöksiä etsittiin mahdollisten pesä-, suoja- ja ruokailupuiden tyviltä. Näitä ovat mm. kolopuut ja kookkaat kuuset sekä lehtipuut, etenkin haavat ja lepät. Mahdolliset jätöslöydöt paikannettiin. Inventointi tehtiin ympäristöhallinnon julkaisemien ohjeiden (Nieminen & Ahola 2017) mukaisesti.

Kuva 1. Otsotien selvitysalueen (rajaus mustalla viivalla) sijainti Karhunkorven teollisuusalueen itäpuolella.

3 SELVITYSALUEEN YLEISKUVAUS

Selvitysalueen pohjoisosassa on harvennettua, iältään nuorta–varttuvaa koivikkoa. Pellon reunalla kasvaa joitain haapoja. Lounakivenmäellä on varttuvaa kuusivaltaista sekametsää. Tästä etelään päin teollisuusalueen ja pellon välissä on tuoreita avohakkuualueita sekä nuorehkoa sekametsää. Selvitysalueen keskiosassa on lehtipuuvesakkoa. Pellon reunalla kasvaa joitakin kookkaita haapoja, joista yksi on kolohaapa. Alueen eteläosassa Koivumäen talon länsipuolella on vesakoitunut avohakkuualue ja varttunutta kuusikkoa. Pääosa jäljellä olevista metsäkuvioista on harvennettua ja kuusivaltaista sekametsää. Haapaa esiintyy runsaasti sekapuuna.

Kuva 2. Liito-oravalle soveltuvaa metsää on harvennettu vuoden 2014 selvityksen jälkeen.

4 LIITO-ORAVAN ESIINTYMINEN OTSOTIEN ALUEELLA

Vuoden 2014 havainnot

Kaava-alueen lounaisosan harvennetusta, kuusta ja haapaa-kasvavasta sekametsästä löytyi teollisuusalueen reunalta liito-oravan jätöksiä 36 puun tyveltä. Niistä 25 oli haapoja, 9 kuusia sekä yksi raita ja yksi koivu. Neljästä haavasta löytyi myös kolo (kuva 4).

Vuoden 2019 havainnot

Vuonna 2019 ei selvitysalueelta löytynyt liito-oravan jätöksiä. Vuonna 2014 rajatun liito-oravalle soveltuvan metsäalueen puustoa on harvennettu lisää ja myös

osa haavoista on hakattu (kuva 2). Kolopuut ovat kuitenkin säilyneet; alueelta löytyi nyt viisi kolohaapaa. Rajattu alue on edelleen liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä ja myös kulkuyhteydet alueen ulkopuolelle ovat olemassa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Liito-orava on puustoltaan vanhojen ja varttuneiden, tyypillisesti kuusivaltaisten sekametsien laji. Nuoret liito-oravat etsivät loppukesällä sopivan metsikön, jossa ne elävät lopun elämänsä. Liito-oravat käyttävät vuodenkierron aikana vaihtelevasti elinpiirinsä eri osia.

Liito-oravan elinpiiri

Alue, jota liito-oravayksilö käyttää ruokailuun, lepoon, liikkumiseen ja pesimiseen. Naaraiden elinpiirit ovat yleensä yhtenäisten liito-oravalle soveltuvien alueiden ja yhteyksien muodostamia. Koiraiden elinpiirit koostuvat tavallisesti useasta liito-oravalle soveltuvasta alueesta ja niiden välisistä yhteyksistä. Koiraiden elinpiirit voivat olla keskenään osittain päällekkäisiä. Yhden koiraan elinpiirillä voi olla usean eri naaraan elinpiirit. Naaraiden elinpiirit eivät ole päällekkäisiä, joten naaraan elinpiiri rinnastuu reviiriin. Naaraiden elinpiirit ovat kooltaan tyypillisesti 3–10 hehtaaria, koiraiden keskimäärin noin 60 hehtaaria (Hanski 2016).

Elinpiirin ydinalue

Jätöshavaintojen perusteella rajattu osa liito-oravayksilön/-yksilöiden elinpiiristä, johon sisältyy yksi tai useampi lisääntymis- ja levähdyspaikka. Ydinalue on elinpiirin osa, jolla yksilö viettää suurimman osan aikaansa ja jossa on useita liito-oravan suosiman elinympäristön rakennepiirteitä. Tällaisia ovat mm. kookkaat suojaa antavat kuuset, ruokailuun soveltuvat lehtipuut sekä kolopuut. Ydinalueita voi olla etenkin liito-oravakoiraan elinpiirillä useita.

Lisääntymis- ja levähdyspaikka

Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ovat sen pesintään, päivän viettoon, levähtämiseen, suojautumiseen tai ravinnon varastointiin käyttämät puut, pöntöt tai rakennusten osat lähiympäristöineen. Lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin sisältyvät ympärillä olevat suojaa antavat puut ja ruokailupuut siinä laajuudessa, että yksilö voi käyttää elinpiirinsä lisääntymis- ja levähdyspaikkoja menestyksekkäästi (YM & MMM 2015, Nieminen & Ahola 2017). Yhdellä elinpiirillä on tavallisesti useita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Liito-oravien tulee pystyä liikkumaan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sekä mahdollisten erillisten ruokailupaikkojen välillä. Naaraan lisääntymispaikka ja levähdyspaikka voi olla sama puu lähiympäristöineen. Koiraille voidaan määritellä vain levähdyspaikat, sillä ne eivät osallistu jälkeläisten hoitoon.

Otsotien alue

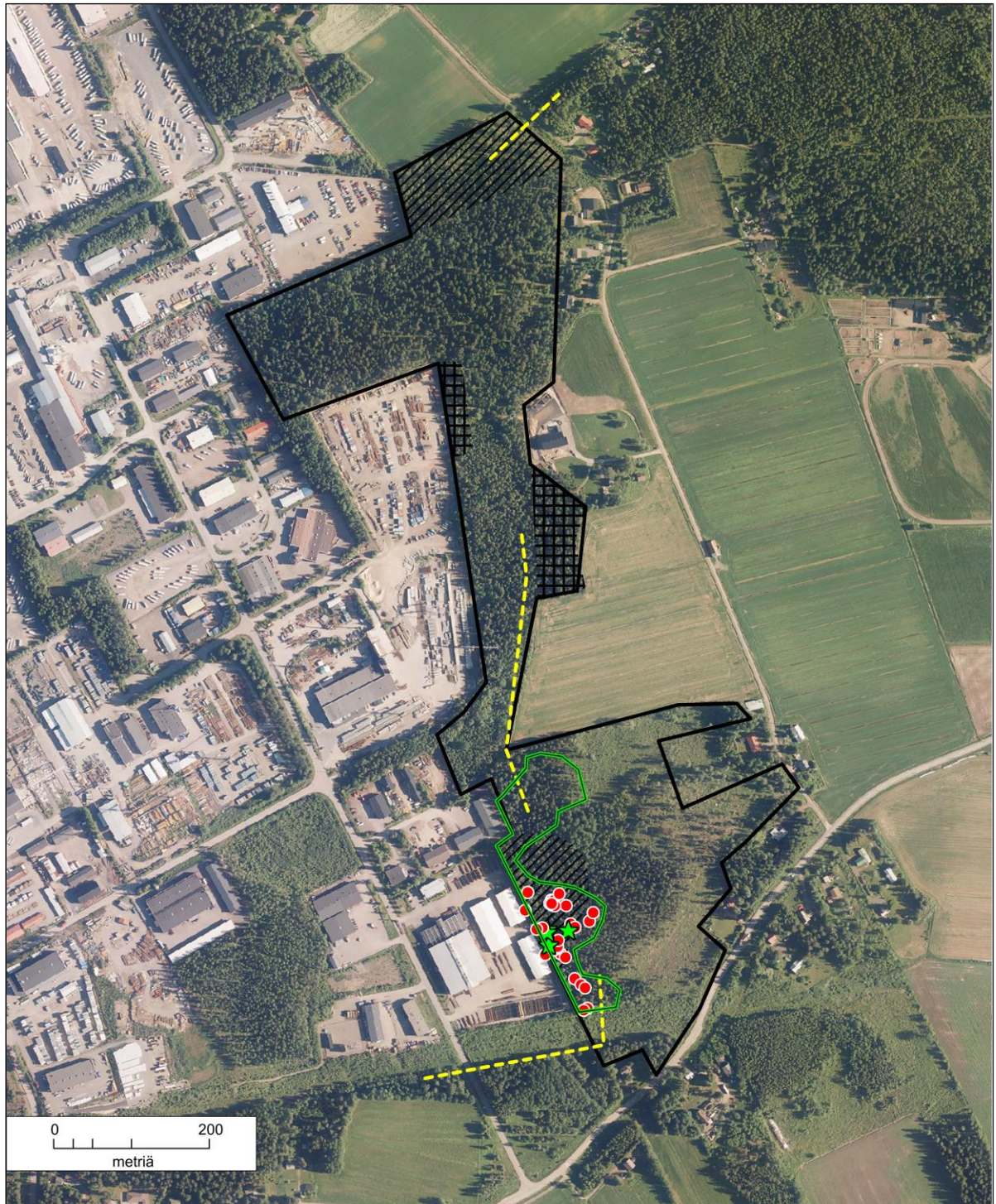
Otsotien selvitysalue on kooltaan noin 24 hehtaaria. Liito-oravalle hyvin soveltuvaa metsää on kuitenkin vain vuonna 2014 rajatulla alueella (kuva 4). Liito-orava voi käyttää eri vuosina elinpiirinsä eri osia. Näin ollen on mahdollista, että Otsotien alue on edelleen osa asuttua elinpiiriä, vaikka jätöksiä ei kevään 2019 selvityksessä löydettykään.

Suosituks

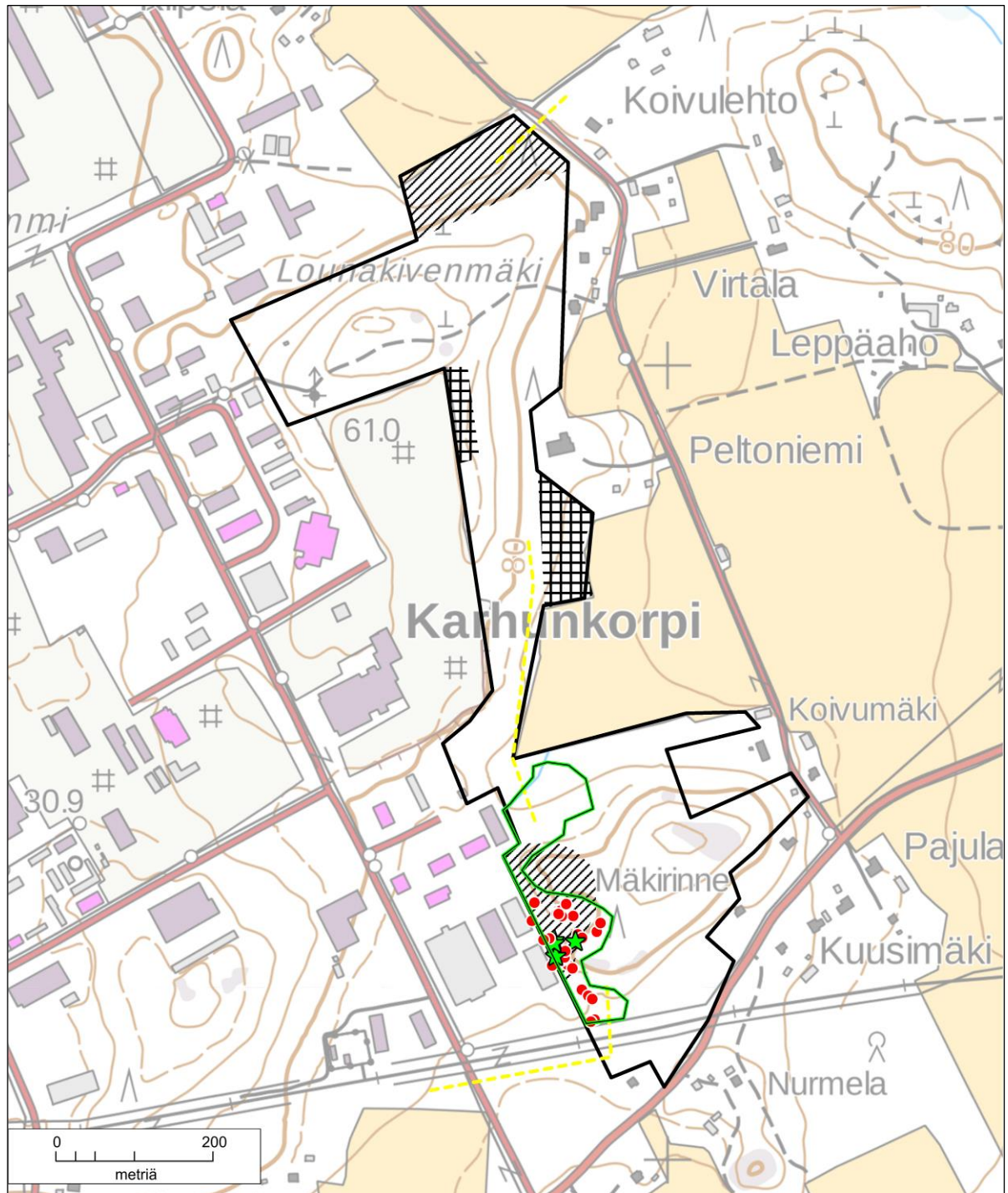
Kuvaan 4 rajattu liito-oravalle soveltuva metsä tulee säilyttää eikä sen alueelle tule osoittaa asemakaavassa maankäytön muutoksia. Myös puustoinen kulkuyhteys etelään–länteen ja pohjoiseen esimerkiksi kuvaan 4 merkittyjen katkoviivojen mukaisesti tulisi säilyttää.

Kuva 3. Kuvassa näkyy osa Otsotien alueen kolohaavoista.

Kuva 4. Otsotien selvitysalueen rajaus (musta viiva) ja vuoden 2014 havaintopisteet (punaiset ympyrät) vuoden 2017 ilmakuvalla. Kolohaavat on merkitty vihreillä tähdillä. Liito-oravalle soveltuva metsä on rajattu vihreällä viivalla. Mahdollinen kulkuyhteys on merkitty keltaisella katkoviivalla. Kuvaan on merkitty uusien avohakkuu-alueiden (musta ruuturasteri) ja harvennettujen alueiden (musta viivoitus) suuntaa antava sijainti.

Kuva 5. Otsotien selvitysalueen raja (musta viiva) ja vuoden 2014 havaintopisteet (punaiset ympyrät) peruskartalla. Kolohaavat on merkitty vihreillä tähdillä. Liito-oravalle soveltuva metsä on rajattu vihreällä viivalla. Mahdollinen kulkuyhteys on merkitty keltaisella katkoviivalla. Kuvaan on merkitty uusien avohakkuualueiden (musta ruuturasteri) ja harvennettujen alueiden (musta viivoitus) suuntaa antava sijainti.

6 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Hanski, I. K. 2016: Liito-orava. Biologia ja käyttäytyminen. – Metsäkustannus Oy. 93 s.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017:1–278.
- Routasuo, P. 2014: Otsotien asemakaava-alueen liito-oravaselvitys. – Nurmijärven kunta.
- YM & MMM 2015: Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittäminen ja turvaaminen metsien käytössä. Luonnos 3.2.2015. – Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö. 5 s.